

Dosarul nr. 2ra-1561/22
2-20015736-01-2ra-26102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – O. Dvornic
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton

DECIZIE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Svetlana Djemelinschi (Guțul),
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Svetlana Djemelinschi (Guțul) împotriva Ministerului Justiției al Republicii
Moldova, intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire
la constatarea încălcării prevederilor art. 5 CEDO, repararea prejudiciului material
și moral,

împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au
admis apelurile declarate de către Svetlana Djemelinschi (Guțul), Ministerul Justiției
al Republicii Moldova, Administrația Națională a Penitenciarelor, s-a casat
hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis
o nouă hotărâre sub formă de încheiere de încetare a procesului,

constată:

La 04 februarie 2020 Svetlana Djemelinschi (Guțul) a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea
încălcării prevederilor art. 5 CEDO, repararea de către stat a prejudiciului material
și moral cauzat prin detenția ilegală a reclamantei pe o perioadă de 30 zile, cu
încasarea din Bugetul Public Național a sumei în mărime de 5300 lei cu titlu de
salariu ratat și a sumei de 60 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că prin sentința Judecătoriei
Basarabeasca din 31 martie 2011 Svetlana Guțul a fost recunoscută vinovată și
condamnată în baza art. 236 alin. (1) Cod penal, la 5 ani de închisoare, în baza art.
90 Cod penal pedeapsa acesteia a fost suspendată condiționat pe un termen de probă
de 2 ani.

Prin încheierea din 27 martie 2012 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău în
privința condamnatei Svetlana Guțul a fost anulată condamnarea cu suspendarea

condiționată a pedepsei cu trimiterea acesteia pentru executarea pedepsei de 5 ani închisoare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, cu calcularea termenului executării pedepsei din momentul arestării.

Conform procesului-verbal de reținere, condamnată a fost reținută de către Inspectoratul de Poliție Basarabeasca la 23 august 2007. Prin încheierea Judecătorei Basarabeasca din 24 august 2007 a fost aplicată în privința reclamantei măsura preventivă arestarea preventivă arestul la domiciliu pe un termen de 30 zile, cu calcularea termenului de la 23 august 2007 până la 22 septembrie 2007.

Prin încheierea Judecătorei Basarabeasca din 04 februarie 2008 față de reclamantă a fost aplicată măsura preventivă arestul preventiv pe un termen de 30 zile, cu calcularea arestului din momentul reținerii.

Conform procesului-verbal de reținere aceasta a fost reținută la 20 iunie 2009, iar prin încheierea Judecătorei Basarabeasca din 20 iulie 2009 în privința reclamantei a fost aplicată măsura preventivă arestarea la domiciliu pe un termen de 30 zile, cu calcularea termenului de la 20 iulie 2009 până la 19 august 2009 și prin încheierea Judecătorei Basarabeasca din 19 august 2009 până la 17 noiembrie 2009. Indică astfel că din data de 23 august 2007 până la 22 septembrie 2007 și de la 20 iunie 2009 până la 16 noiembrie 2009, reclamanta s-a aflat în arest și arest la domiciliu, pentru o perioadă de 180 zile (6 luni).

Reclamanta a menționat că a fost reținută și a început executarea pedepsei la data de 20 septembrie 2012 și a fost eliberată la 21 aprilie 2017. În această perioadă, reclamanta s-a aflat în detenție pentru o perioadă de 4 ani și 7 luni. Astfel, în total reclamanta s-a aflat în detenție în total timp de 5 ani și 1 lună (6 luni - privare de libertate până la executarea pedepsei și 4 ani și 7 luni executarea pedepsei), când de fapt pedeapsa aplicată acesteia era de 5 ani de detenție. Astfel, conform circumstanțelor de fapt, reclamanta a fost privată de libertate, ilegal, pe un termen de o lună (30 zile).

Reclamanta consideră că a fost privată ilegal de libertate pe o perioadă de treizeci zile, ceea ce la rândul său constituie o încălcare a dreptului la libertate garantat de Constituția Republicii Moldova la art. 25, precum și de art. 5 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, care statuează că Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță.

Cu referire la aprecierea nemijlocită a prejudiciului cauzat, art. 7 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, persoanei fizice i se restituie a) salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite; b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest; c) averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată; d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite; e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică; f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a

unor acțiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, articolul 8 alin. (3) din legea citată stabilește că câștigul mediu lunar, persoanelor care nu au lucrat din motive întemeiate se calculează pornindu-se de la salariul mediu pe țară în anul respectiv. În această ordine de idei, conform Hotărârii de Guvern nr. 1233 din 09 noiembrie 2016 cu privire la aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2017, a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2017, în mărime de 5300 lei. Respectiv, salariul ratat pentru o lună de detenție ilegală în care s-a aflat constituie 5300 lei.

Coroborându-se prevederile art. 6 și srt. 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, reclamanta are dreptul și la repararea prejudiciului moral cauzat prin detenție ilegală. Acest prejudiciu constituie suma de 60 000 lei (câte două mii lei pentru fiecare zi de detenție ilegală) pe care o consideră drept o recompensă justă și echitabilă pentru suferințele cauzate ei cât și membrilor familiei sale, pentru incomoditățile la care a fost forțată să le suporte, știind că persoana a executat pedeapsa stabilită de către instanța de judecată, dar în continuare este privată ilegal de libertate.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Svetlana Djemelinschi (Guțul).

S-a constatat încălcarea dreptului Svetlanei Djemelinschi (Guțul) la libertate pentru o perioadă de 30 zile.

S-a încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Svetlanei Djemelinschi (Guțul) prejudiciul material în mărime de 5300 lei și prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei.

În rest cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată. (f.d. 97, 101-110)

Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Administrația Națională a Penitenciarelor și Svetlana Djemelinschi (Guțul), în termen, au depus cereri de apel împotriva hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Administrația Națională a Penitenciarelor și Svetlana Djemelinschi (Guțul).

S-a casat hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre sub formă de încheiere.

S-a încetat procesul la cererea de chemare în judecată depusă de către Svetlana Djemelinschi (Guțul) împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la constatarea încălcării prevederilor art. 5 CEDO, repararea prejudiciului material și moral în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, pe motiv că acțiunile organului care este responsabil de punerea în executare a hotărârii judecătorești de condamnare privativă de libertate nu constituie obiectul unor litigii civile de drept

comun sau de altă natură și nu pot fi contestate în instanța de judecată prin intentarea acțiunii în procedură civilă

La data de 01 octombrie 2022 Svetlana Djemelinschi (Guțul) a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii pretenției din acțiune, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii. (f.d. 167-169)

În motivarea recursului recurenta a invocat că instanța de apel a interpretat eronat legea, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, fiind încălcat dreptul procedural și material.

Recurenta consideră că concluzia instanței de apel cu privire la imposibilitatea examinării cauzei în procedură civilă și aplicarea în speță a prevederilor art. 473¹ din Codul de procedură penală este eronată, ori constatarea încălcării unui drept prevăzut de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și despăgubirea pentru prejudiciul cauzat poate fi efectuată doar în cadrul unei proceduri civile.

În conformitate cu articolul 433 lit. a), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Completul constată că, în speță, cererea de recurs este îndreptată împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, aceasta este depusă de către Svetlana Djemelinschi (Guțul), care are calitatea procesuală de reclamantă și este îndreptățită să o conteste, nefiind depusă repetat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 02 iunie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a fost expediată în adresa Svetlanei Djemelinschi (Guțul), prin poștă la 29 iulie 2022, însă confirmarea recepționării la materialele cauzei nu este. (f.d. 164)

Recursul, declarat la 01 octombrie 2022 de către Svetlana Djemelinschi (Guțul) se consideră depus în termen.

La data de 27 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a notificat participanților copia recursului motivat, explicându-le dreptul de a depune referință asupra criticilor formulate în recurs.

La 23 noiembrie 2022 Administrația Națională a Penitenciarelor a depus referință, solicitând a respinge recursul declarat de către Svetlana Djemelinschi (Guțul), cu menținerea deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 01 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție recursul Svetlanei Djemelinschi (Guțul), s-a considerat admisibil pentru examinarea în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă indică că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din suportul probatoriu al cauzei s-a stabilit că raportul juridic dedus judecății vizează cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Djemelinschi (Guțul) împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la constatarea încălcării prevederilor art. 5.5 CEDO, repararea de către stat a prejudiciului material și moral cauzat prin detenția ilegală a reclamantei pe o perioadă de 30 zile, cu încasarea din bugetul de stat a sumei de 5300 lei cu titlu de salariu ratat și a prejudiciului moral în mărime de 60 000 lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin hotărârea din 27 octombrie 2021 a ajuns la concluzia de a admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Svetlana Djemelinschi (Guțul). S-a constatat încălcarea dreptului reclamantei la libertate pentru o perioadă de 30 zile. S-a încasat din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Svetlanei Djemelinschi (Guțul) prejudiciul material în mărime de 5300 lei și prejudiciul moral în sumă de 30 000 lei.

Prin decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de către Svetlana Djemelinschi (Guțul), Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Administrația Națională a Penitenciarelor. S-a casat hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care s-a încetat procesul civil în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, deoarece cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut art. 473¹ din Codul de procedură penală și a menționat că acțiunea este înaintată la 02 februarie 2020, iar dispozițiile art. 473¹ din Codul de procedură penală (introdus prin Legea nr 163 din 20 iulie 2017, în vigoare din 20 decembrie 2017) prevăd expres că împotriva actelor organului care pun în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detenție pe viață), condamnatul, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot

declara plângere judecătorului de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv. Soluționarea plângerii împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate are loc conform prevederilor art. 471. Încheierea privind soluționarea plângerii poate fi atacată în conformitate cu prevederile art. 472.

Acțiunile organului care este responsabil de punerea în executare a hotărârii judecătorești de condamnare privativă de libertate nu constituie obiectul unor litigii civile de drept comun sau de altă natură și nu pot fi contestate în instanța de judecată prin intentarea acțiunii în procedură civilă.

Verificând legalitatea deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată soluția instanței de apel greșită din considerentele ce urmează.

Materialele speței demonstrează următoarea stare de fapt.

Prin sentința Judecătoriei Basarabeasca din 31 martie 2011 Svetlana Guțul a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 236 alin. (1) din Codul penal la 5 ani închisoare. În baza art. 90 din Codul penal executarea pedepsei acesteia a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani.

Prin încheierea din 27 martie 2012 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău în privința condamnatei Svetlana Guțul s-a anulat condamnarea cu suspendarea condiționată a pedepsei cu trimiterea acesteia pentru executarea pedepsei de 5 ani închisoare în penitenciarul pentru femei de tip semiînchis, cu calcularea termenului executării pedepsei din momentul arestării.

În timpul executării pedepsei în penitenciar, la 27 octombrie 2015, Svetlana Guțul a depus cerere la Judecătoria Hîncești, prin care a solicitat computarea arestării preventive în termenul de executare a pedepsei.

Cererea Svetlanei Guțul s-a examinat în instanțe de la 27 octombrie 2015 până la 21 decembrie 2017.

Astfel, prin încheierea din 10 august 2016 a Judecătoriei Hîncești s-a admis cererea condamnatei Svetlana Guțul depusă în conformitate cu art. 469 din Codul de procedură penală cu privire la computarea arestării preventive în termenul de executare a pedepsei. S-a dispus computarea în termenul de executare a pedepsei stabilite definitiv condamnatei Svetlana Guțul prin sentința Judecătoriei Basarabeasca din 31 martie 2011 a duratei aflării acesteia în stare de arest, inclusiv în stare de arest la domiciliu de la 23 august 2007 până la 22 septembrie 2007, a duratei aflării acesteia în stare de arest, inclusiv în stare de arest la domiciliu de la 20 iulie 2009 până la 16 noiembrie 2009.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău prin decizia din 18 mai 2017 a admis recursul condamnatei Guțul Svetlana, a casat încheierea din 10 august 2016 a Judecătoriei Hîncești și a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Rejudecând cauza, Judecătoria Hîncești prin încheierea din 21 decembrie 2017 a admis contestația Svetlanei Guțul. S-a dispus computarea în termenul de executare a pedepsei stabilite definitiv condamnatei Svetlana Guțul prin sentința Judecătoriei Basarabeasca din 31 martie 2011, a duratei aflării acesteia în stare de arest, inclusiv în stare de arest la domiciliul de la 23 august 2007 până la 22

septembrie 2007, din 20 iunie 2009 până la 20 iulie 2009 aflarea acesteia în arest preventiv și a duratei aflării acesteia în stare de arest, inclusiv în stare de arest la domiciliu de la 20 iulie 2009 până la 16 noiembrie 2009.

La data soluționării cererii, Svetlana Guțul executase deja pedeapsa 5 ani și o lună, fiind eliberată din penitenciar.

Pentru faptul că a fost deținută în penitenciar cu o lună mai mult decât termenul stabilit în sentință, Svetlana Djemelinschi (Guțul) a formulat în ordine civilă pretenții materiale față de stat prin prisma art. 5 CEDO.

Articolul 5 din Convenție stabilește că nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: a. dacă este deținut legal în baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent. 5. Orice persoană victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparație.

Aflarea în detenție cu o lună mai mult decât termenul stabilit prin sentință se datorează faptului că la computarea arestului preventiv în termenul de executare a pedepsei judecătorul de instrucție în încheierea din 10 august 2016 a omis să includă timpul aflării sub arest în perioada 20 iunie 2009-20 iulie 2009.

Această omisiune a fost remediată prin încheierea judecătorului de instrucție din 21 decembrie 2017, când Svetlana Guțul era deja eliberată din penitenciar după executarea pedepsei de 5 ani și o lună contrar sentinței din 31 martie 2011.

Astfel, pretenția Svetlanei Djimilinschi (Guțul) rezultă din prevederile art. 5 CEDO privind dreptul la reparație.

Svetlana Djimilinschi (Guțul) a ales dreptul la reparație prin compensarea materială a timpului aflării ilegale în penitenciar.

Instanța de apel a considerat greșit că pretențiile Svetlanei Djimilinschi (Guțul) nu constituie obiectul unui litigiu civil.

În opinia instanței de apel aceste cerințe ar urma a fi examinate în ordinea prevăzută de art. 471-473¹ din Codul de procedură penală.

Instanța de recurs amintește că mecanismul compensatoriu introdus în Codul de procedură penală prin Legea nr. 272 din 29 noiembrie 2018 se referă la condițiile de deținere, care cad sub incidența art. 3 CEDO.

În speță, Svetlana Djimilinschi (Guțul) nu s-a plâns pe condițiile de detenție, dar pe faptul deținerii ilegale timp de o lună în lipsa unui temei legal.

Pentru faptul că s-a aflat în detenție cu 1 lună mai mult decât termenul stabilit prin sentința Judecătorei Basarabeasca din 31 martie 2011, ea a solicitat statului să-i compenseze venitul ratat și prejudiciul moral.

Instanțele urmau să examineze aceste pretenții prin prisma normelor ce prevăd recuperarea prejudiciului cauzat.

Argumentul instanței de apel că cererea Svetlanei Djimilinschi (Guțul) urma să fie examinată prin prisma art. 473¹ din Codul de procedură civilă este eronat.

Norma citată supra nu este aplicabilă litigiului dedus judecătii, or Svetlana Djemelinschi (Guțul) a depus acțiunea în instanța de judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor, iar obiectul acțiunii se referă la repararea prejudiciului material și moral pretins prin deținerea ilegală peste termenul stabilit în sentință, fiind încălcate prevederile art. 5.5 din CEDO. Mai mult, ea nu a formulat careva plângeri împotriva

actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate.

În susținerea acestei concluzii, instanța de recurs menționează că în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

În conformitate cu art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Articolul 19 alin. (1) din Codul civil prevede că în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

Articolul 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă indică că disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Mai mult ca atât, luând în considerare prevederile art. 13 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și cazurile în care acțiunea privind compensarea prejudiciilor pentru violarea art. 5 din Convenție nu cad sub incidența Legii 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, la soluționarea cauzei urmează a fi aplicate direct prevederile Convenției și jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Astfel, coroborând prevederile art. 13 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului cu prevederile art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă, rezultă cert că persoana deținută în cazul în care se consideră victimă a unei violări a drepturilor sale prevăzute de art. 5 din Convenția Europeană este în drept să se adreseze cu cerere în instanțele judecătorești naționale și să solicite despăgubiri cu titlu de compensații pentru prejudiciul material și moral, inclusiv costuri și cheltuieli judiciare.

În această conjunctură, prin cererea de chemare în judecată Svetlana Djemelinschi (Guțul) a solicitat compensarea prejudiciului material și moral pentru perioada aflării ilegale în detenție.

Instanța de apel nu a exercitat un control judiciar, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, eronat a încetat procesul, a interpretat greșit normele de drept material și procedural pertinente speței, care a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că lichidarea lacunelor depistate în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, deoarece instanța de apel nu s-a expus asupra fondului și cauza urmează a fi restituită spre o nouă examinare.

În această ordine de idei, instanța de recurs învederează că potrivit jurisprudenței Curții Europene, dreptul de acces la un tribunal constituie un element

inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Or, drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, nu iluzorie și teoretică, iar imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

Din considerentele menționate mai sus, recursul declarat de către Svetlana Djemelinschi (Guțul) urmează a fi admis cu casarea deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

La rejudecare, instanța de apel urmează să ia în considerare cele menționate și reexaminând cauza să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Svetlana Djemelinschi (Guțul).

Se casează decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Djemelinschi (Guțul) împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la constatarea încălcării prevederilor art. 5 CEDO, repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Maria Ghervas